

ZID JE SADA IZA NAS THE WALL IS BEHIND US NOW

Društvo za pomoć osobama
sa Down sindromom
Srbije

Down's Syndrome
Aid Society
Serbia

STANOVANJE U ZAJEDNICI UZ PODRŠKU ZA OSOBE SA INTELEKTUALNIM TEŠKOĆAMA **COMMUNITY-BASED SUPPORTED LIVING FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES**

PROCES DEINSTITUCIONALIZACIJE **THE PROCESS OF DE - INSTITUTIONALIZATION**

STANOVANJE U ZAJEDNICI UZ PODRŠKU ZA OSOBE SA INTELKTUALNIM TEŠKOĆAMA PROCES DEINSTITUCIONALIZACIJE

Svim ljudima je mesto u zajednici

Stanje i perspektiva

Postojeći institucionalni sistem zaštite stvara zavisnost i gubitak kontrole nad sopstvenim životom i zapravo vodi ka isključivanju osoba sa intelektualnim teškoćama iz života zajednice.

Poštujući brojne međunarodne dokumente **naša država je preuzela obavezu da**, kroz reformu sistema nege i zaštite osoba sa invaliditetom, **otpočne sa procesom deinstitucionalizacije**. Dokaz tome je usvajanje Zakona o sprečavanju diskriminacije osoba sa invaliditetom.

Deinstitucionalizacija je proces izmeštanja osoba sa intelektualnim teškoćama iz stacionarnih institucija. Osobe se smeštaju u stanove u zajednici (od 1 do 5 osoba) i primaju podršku u skladu sa svojim individualnim potrebama. S toga je razvoj programa stanovanja uz podršku u zajednici od ključne važnosti kako bi se poštovala ljudska prava osoba sa intelektualnim teškoćama te im se omogućilo puno učešće u društvenom životu.

Krajnji cilj procesa deinstitucionalizacije, u novom, **socijalnom modelu** zaštite je uspostavljanje sistema koji obezbeđuje individualnu podršku svakom pojedincu kako bi aktivno učestvovao u planiranju, sprovođenju i vrednovanju mera koje se odnose na njegov život.

Radi podsticanja ovog procesa, započeli smo projekat "**Deinstitucionalizacija osoba sa intelektualnim teškoćama i smeštaj u zajednice stanovanja uz podršku**".

NIŠTA O NAMA
BEZ NAS.

COMMUNITY-BASED SUPPORTED LIVING FOR PEOPLE WITH INTELLECTUAL DISABILITIES THE PROCESS OF DE-INSTITUTIONALIZATION

All people belong in the community

Situation and perspective

The existing institutional system of care generates dependency, loss of control over one's life, and leads to the exclusion of persons with disabilities from community life

In accordance with numerous international documents, **our country has taken on the obligation to initiate the process of deinstitutionalization** through the reform of the system of care and protection of persons with disabilities. This process is supported by the adoption of the Law on the Prevention of Discrimination of Persons with Disabilities.

Deinstitutionalization is a process of moving persons with intellectual disabilities from residential institutions to apartments (shared by up to 5 people) where they receive support in accordance with their individual needs. Therefore, the development of a community-based supported living program is essential so that people with intellectual disabilities can actively participate in the life of the community and realize their human rights.

The **final objective of the process of deinstitutionalization**, within the scope of the new Social model of care, is the establishment of a system that will provide individualized support to every person so she/he can have an active role in planning, implementing and evaluating activities related to her/his life.

This goal was our starting point for the project **"Deinstitutionalization of Persons with Intellectual Disabilities - Community-Based Supported Living"**

NOTHING ABOUT US
WITHOUT US!

Šta je to stanovanje uz podršku ?

Jedan od novih oblika u sistemu socijalne zaštite, u kome se odraslim osobama sa intelektualnim teškoćama pruža mogućnost izmeštanja iz institucije i življenja u zajednici uz odgovarajuću pomoć i podršku stručnih službi. U stanovima živi 1 do 5 osoba, različitih po dobi, polu i stepenu teškoća

Najbrži put ka nezavisnom životu i uključivanju ili inkluziji u društvo za one osobe koje su, zbog nedovoljne i neadekvatne podrške dugi niz godina smeštane u institucije i isključivane iz društva.

Stanovanje uz podršku otvara niz situacija u kojima se lako prepoznaju **vrednosti i osobenosti pojedinca kao ljudskog bića** dajući mu mogućnost da samostalno (ili uz podršku) bira, donosi odluke i preuzima odgovornost za sve što mu je bitno u životu.

Slobodan i integrisan život u zajednici najbrži je i najprirodniji put ka menjanju i prevazilaženju negativnih stavova i predrasuda vezanih za osobe sa intelektualnim teškoćama.

TREBA MI PODRŠKA, a ne institucija.

What is community-based supported living?

It is one of the new forms of care in the system of social welfare which provides adult persons with intellectual disabilities with the opportunity to leave the institutions and live in the community with appropriate assistance from professional support services. One to five persons of different age, gender and support needs share an apartment in the community.

It is the route to independence in life and social inclusion for people who, because of insufficient and inadequate support, have been institutionalized and excluded from society for a long period of time.

Community-based supported living opens up a series of situations in which it is easy to **recognize the values and characteristics of a person as a human being**, offering her/him the opportunity to (independently or with support) make choices, bring decisions and take on responsibility for the things that matter in life.

Enabling people to lead free and integrated lives in the community is the most efficient way to change and overcome the negative attitudes and prejudices related to people with intellectual disabilities.

I NEED SUPPORT not institutions.

PROGRAM STANOVANJA UZ PODRŠKU U ZAJEDNICI DRUŠTVA ZA POMOĆ OSOBAMA SA DOWN SINDROMOM SRBIJE

Kako smo krenuli?

Potrebe velikog broja porodica sa odraslim osobama sa intelektualnim teškoćama, usmerila su naše aktivnosti ka traženju NOVIH FORMI rešavanja STARIH PROBLEMA.

Nismo se mirili sa postojećim stavovima i praksom da su osobe sa intelektualnim teškoćama pasivni objekti koje država treba da štiti.

TRAŽILI smo put kojim bi promovisali dostojanstvo osoba sa intelektualnim teškoćama kao građana kojima društvo treba da obezbedi ravnopravne uslove za punu uključenost u svim oblastima življenja.

VEROVALI SMO da će kvalitetni uslovi stanovanja u urbanoj sredini uz stručnu asistenciju i individualnu podršku, rezultirati pozitivnim pomacima u svim oblastima kompetencije, povećavajući šanse osobama sa intelektualnim teškoćama za puniju integraciju u sve tokove života lokalne sredine.

Pomogli su...

Ovaj projekat je pokrenut uz podršku Open Society Mental Health Initiative (MHI) iz Budimpešte. MHI nam je omogućio edukaciju i tehničku podršku u sprovođenju programa stanovanja uz podršku. Edukacija je implementirana od strane ekspertskeg tima Udruge za promicanje inkluzije (UPI) iz Zagreba, Hrvatska. UPI je nastavila sa pružanjem tehničke podrške i supervizije našeg programa stanovanja uz podršku. Ovaj projekat je finansiran od strane Open Society Mental Health Initiative, Fonda za otvoreno društvo (FOD) Srbije i Fonda za socijalne inovacije (FSI) pri Ministarstvu za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku.

Podrži me! Ja mogu doprineti zajednici na svoj način.

THE PROGRAM OF COMMUNITY-BASED SUPPORTED LIVING OF THE DOWN'S SYNDROME AID SOCIETY SERBIA (DSAS)

How we started

The needs of a large number of families with adults with intellectual disabilities have made us to focus our activities upon the search for NEW FORMS of solutions for OLD PROBLEMS.

We have not accepted existing attitudes and practice that persons with intellectual disabilities are passive objects that should be protected by the Government.

WE HAVE SEARCHED for a way to promote the dignity of persons with intellectual disabilities to whom society is due to provide equal conditions for complete inclusion in all fields of life.

WE BELIEVE that good quality conditions of living in the urban milieu with professional assistance and personal support will lead to positive progress in all domains of competence, augmenting their chances to be fully integrated in all spheres of life in the local community.

Who helped us...

This project was initiated with the support of the Open Society Mental Health Initiative (MHI), Budapest. MHI provided us with community-based living training and technical support. The training was implemented by a team of experts from the Association for Promoting Inclusion (API) from Zagreb, Croatia. API continues to provide technical support and to supervise the quality of our community-based living program. This project was financed by the Open Society Mental Health Initiative, The Fund for Open Society Serbia and the Fund for Social Innovations (FSI) of the Ministry for Social Policy.

Give me your support! I can contribute to the community my own way.

Počeci procesa deinstitucionalizacije...

Marta, 2004. god.

Oformljena je edukovana grupa stručnjaka koji čine Stručnu službu podrške u zajednici. Povezali smo se sa stručnim timom Doma za decu i omladinu ometenu u razvoju u Sremčici. Organizovan je razgovor sa većim brojem korisnika kojima smo ponudili mogućnost da iskorače iz institucije zatvorenog tipa u neizvestan, ali slobodan život u iznajmljenom stanu u gradskoj sredini.

Jula, 2004. god.

Prva grupa od petoro hrabrih ljudi, svojim izborom i voljom započela je potpuno novi život pun izazova ali i svesrdne podrške da se prevaziđu prepreke i poteškoće koje je donosila svakodnevnica.

Maja, 2005. god.

Zahvaljujući pozitivnim rezultatima, FOD nam je odobrio sredstva za izmeštanje iz institucije još petoro osoba sa intelektualnim teškoćama.

Oktobra, 2005. god.

Ohrabreni rezultatima, naoružani pozitivnim iskustvom i saznanjem da iza kapija institucije veća grupa osoba sa intelektualnim teškoćama iskazuje želju i nadu da će takođe biti izmeštena, konkurisali smo sa novim projektom kod Fonda za socijalne inovacije (FSI) pri Ministarstvu za socijalnu politiku.

Januara, 2006. god.

Podržani od FSI, izmeštamo iz institucije još trinaestoro osoba sa intelektualnim teškoćama koje započinju sa iskustvo življenja u stanovima u gradskoj sredini.

Trenutno, 23 korisnika, različitog uzrasta, pola i stepena teškoća, živi u pet stanova na različitim lokacijama grada Beograda, uz podršku i asistenciju edukovanih domaćica i članova multidisciplinarnog tima Stručne službe podrške: defektologa, psihologa, psihijatra, socijalnog radnika i pravnika.

Intenzitet i vreme trajanja podrške smanjujemo proporcionalno stepenu osamostaljivanja korisnika.

U realizaciji programa svojom pomoći i donacijama uključio se veći broj institucija i pojedinaca.

*JA sada imam svoju sobu,
svoj dom i privatnost.*

The first steps in the process of deinstitutionalization...

March 2004

A team of professionals from our NGO received training in providing community-based support services. This Community-Based Support Team worked together with the professional team of the residential institution "Sremcica". We talked with many of the residents there and offered them the possibility of life in the community. For them this meant moving out of the institution into a rented apartment and taking a big step towards freedom but also uncertainty.

July 2004

A completely new and challenging life began for the first group of five courageous people who chose to leave the institution. They moved to the community and received support in overcoming the obstacles and difficulties of everyday life.

May 2005

Due to the positive results, the Fund for Open Society Serbia granted funds for five more persons with intellectual disabilities to leave the institution.

October 2005

Armed with positive experiences, good results and the knowledge that behind the gate of the institution many people with intellectual disabilities wish and hope to move to the community, we applied with a new project to the Fund for Social Innovations (FSI) of the Ministry for Social Policy.

January 2006

With the support of FSI, thirteen more persons with intellectual disabilities left the institution to experience a new way of living.

Currently, 23 people of different age, gender, and level of disability live in five apartments in different locations in Belgrade. They receive support and assistance from trained direct support staff and members of the multidisciplinary expert team of the Professional Support Service for Community-Based Supported Living (rehabilitator, psychologist, psychiatrist, social worker and lawyer).

The intensity and duration of support is adjusted to the individual needs of the clients.

This program is realized with the support of many individuals and organizations.

*Now I have my own room,
my home and my privacy.*

Put ka društvu bez predrasuda, barijera i diskriminacije osoba sa intelektualnim teškoćama zahteva puno priprema i rada u zadovoljavanju osnovnih standarda vezanih za **obezbeđivanje preduslova ravnopravnog učešća osoba sa intelektualnim teškoćama** u sledećim oblastima:

A) Razvijanje društvene svesti o potrebama, pravima i dostojanstvu osoba sa intelektualnim teškoćama

- Promovisali smo proces sprovođenja programa i svakodnevne rezultate u svim javnim medijima: TV-u, dnevnim i nedeljnim novinama, radio emisijama i javnim tribinama.
- Predavanjima na fakultetu, u Društvima i NVO angažovanim oko osoba sa intelektualnim teškoćama.
- Preko Web sajta DOWN društva, svakodnevno smo obavestavali javnost o svim aktivnostima korisnika i događanjima unutar projekta.

B) Razvijanje veština života u zajednici

Pošli smo od stava da će svaka vrsta razvijanja i snaženja praktičnih kompetencija i veština, doprineti većem stepenu osamostaljivanja, konkurentnosti i većem broju opcija za ravnopravno učešće, naročito u oblasti radnog angažovanja.

Započeli smo sa savladavanjem zahteva u okviru skale praktične kompetencije i nastavili sa učenjem veština svakodnevnog življenja:

- veći broj korisnika se osposobio za samostalno kretanje u gradu uz korišćenje gradskog prevoza;
- svi korisnici su razvili visok stepen održavanja lične higijene kao i higijene životnog prostora;
- nekolicina korisnika je potpuno ovladala veštinama pripreme različitih jela, dok većina korisnika uvek pokazuje spremnost za asistenciju u pripremi jela;
- jedna korisnica je ovladala čitanjem Brajeve azbuke;
- aktivnim učešćem u kreativnim radionicama korisnici su razvili veštine: izrade predmeta od papira, vezenja, oblikovanja predmeta, likovnog i muzičkog izražavanja.

Imam pravo na izbor i sada mogu da ga koristim.

The way toward a new society without prejudices, barriers and discrimination of persons with intellectual disabilities requires a lot of preparation and work in order to meet the main standards and preconditions for equal involvement of persons with intellectual disabilities in the following fields:

A) Raising of social awareness about the needs, rights and dignity of persons with intellectual disabilities

- The progress of project implementation and results for clients have been presented to the public through the media (TV coverage, daily and weekly newspapers and radio) and through organized public discussions
- Lectures at faculties, in associations and in NGOs involved in the work with persons with intellectual disabilities.
- Through our website we have provided information to the public on a daily basis on all the activities of the clients and events in the scope of the project.

B) Development of skills for community living

Any type of development and reinforcement of competences and skills will contribute to greater independence, competition and larger number of options for equal involvement for people with intellectual disabilities, particularly when it comes to employment. We worked on increasing the personal competence levels and independent living skills of our clients:

- The majority of clients are able to use public transportation to get around the city independently
- All clients are able to take care of their personal hygiene and to take care of their apartments
- Several clients are able to prepare different meals and the majority are involved in the process of preparing their meals
- One client with visual impairments has learned to read texts written in Braille script
- Through the active participation in creative workshops some clients have learned different creative skills such as working with clay, paper or painting.

I have the right to choose and I'm using it now.

C) Zdravstvena zaštita osoba sa intelektualnim teškoćama

Jedan od vrlo ozbiljnih nedostataka života u instituciji je i neadekvatna zdravstvena zaštita korisnika uz nepotpunu zdravstvenu dokumentaciju pojedinaca. Za mnoge korisnike programa stanovanja uz podršku postojala je potreba za saniranjem različitih zdravstvenih teškoća, pa su članovi Službe podrške uložili značajan napor kako bi im obezbedili potpun pristup zdravstvenim uslugama koje zajednica nudi.

STRUČNA SLUŽBA PODRŠKE U ZAJEDNICI

Ova je služba formirana kako bi osobama sa intelektualnim teškoćama, koje žive u zajednici, pružala stručnu pomoć u svim aspektima života. Osim pružanja podrške korisnicima, odgovornost je ove službe i edukacija osoblja koje pruža direktnu podršku korisnicima u stanovima (domaćice). Članovi Službe podrške se permanentno edukuju za prepoznavanje potreba korisnika i pružanje širokog varijabiliteta usluga na način i u meri kako to očekuju sami korisnici.

Pri tome je stavljen akcenat na nenametljivo, ali stalno prisustvo, usmeravanje i motivaciju svakog pojedinca ka podizanju obrazovnog nivoa, ovladavanju raznim veštinama i maksimalno mogućoj integraciji u dinamiku življenja lokalnog okruženja.

PRINCIPI RADA PROGRAMA STANOVANJA U ZAJEDNICI UZ PODRŠKU

- Osobe sa intelektualnim teškoćama su **osobe** na prvom mestu. Njihove teškoće su samo jedan aspekt njihovih osobnosti. One su više slične, nego različite od ostalih ljudi.
- Osobama sa intelektualnim teškoćama je mesto u otvorenoj zajednici.
- Podrška koja se pruža mora biti stogo individualizirana i fleksibilna kako bi se mogla prilagoditi promenjenim potrebama korisnika.

Kroz rad i slobodno kretanje stekla sam nove prijatelje.

- C) Health care of persons with intellectual disabilities** - the most serious deficiencies of institutional life are the inadequate health care provided to clients as well as incomplete personal health records. As most of the clients of our program needed different medical treatments, the members of the Professional Support Service made their best to render health services, offered in the community, completely available to them.

COMMUNITY-BASED SUPPORT SERVICE

The purpose of this service is to provide professional assistance in all aspects of life to persons with intellectual disabilities living in the community. The Service is also responsible for training the direct care staff assigned to provide support to clients in their apartments. The members of the service receive continuous training themselves so that they are able to recognize the needs of the clients and provide a wide spectrum of services in accordance with client needs and wishes. The support provided is constantly available, it is not intrusive but directed towards motivating every client to raise his level of competence, gain skills and become integrated into the life of the local community.

COMMUNITY-BASED LIVING WORK PRINCIPLES

- People with intellectual disabilities are first and foremost people. Their disabilities are only one aspect of their person. They are more similar to other people than different from them.
- Their place is in the community.
- The provided support has to be strictly individualized and flexible so that it can be adjusted to the changing needs of the person.

Thanks to work and free mobility I have made new friends.

U pravcu obezbeđivanja ravnopravnog učešća potrebno je raditi na sledećim ciljnim područjima i aktivnostima

1. **Pristupačnost fizičke sredine**

Obezbedili smo da svi stanovi budu funkcionalni, kvalitetno opremljeni, locirani najviše do drugog sprata, okruženi zelenim površinama i dobro povezani saobraćajem sa centrom Beograda.

2. **Obrazovanje**

Omogućili smo edukaciju za nove veštine (stolarski zanat, pekarski, ugostiteljski i kurs za rad na računaru) i podstakli nastavak započetog obrazovanja u osnovnoj školi za odrasle.

3. **Radno angažovanje**

Za relativno kratak vremenski period **uspeli smo da obezbedimo trajno ili povremeno radno angažovanje za 18 korisnika koji za svoj posao dobijaju materijalnu nadoknadu:**

- 9 osoba radi u McDonald's restoranu,
- 4 osobe rade na održavanju higijene zgrada,
- 2 osobe u stolarskoj radionici,
- jedna osoba u pekari,
- jedna osoba radi u preduzeću "Gradsko zelenilo" d.o.o.i
- jedna osoba u ugostiteljskoj radnji.

Pokazalo se da je radno angažovanje najbitniji elemenat samovrednovanja i samopoštovanja. Materijalna nadoknada za urađeni posao svima vidno povećava motivaciju i istrajnost čak i onda kada uslovi radnog angažovanja ne odgovaraju njihovim očekivanjima.

4. **Očuvanje socijalne sigurnosti**

Trudili smo se da svim korisnicima obezbedimo punu dostupnost informacija vezanih za njihovu socijalnu sigurnost. Posebna pažnja posvećena je prevazilaženju anksioznosti i strahova vezanih za neizvesnu budućnost aktuelnog načina življenja kao i strepnju od povratka u instituciju.

Sada radim, zaradujem i mogu da kupim šta JA hoću.

In order to enable clients to participate in the life of the community on equal basis, the following areas need to be addressed:

- 1. Accessibility of physical surrounding** - We made sure that all the apartments were functional, well-equipped, located on the ground floors of buildings, surrounded by green surfaces and with good transportation connections with downtown Belgrade.
- 2. Education** We have provided training for new skills (carpentry, bakery, catering, and computer courses) and supported the continuation of education in primary schools for adults.
- 3. Employment** Over a relatively short period of time we have **succeeded to find full-time and occasional jobs for eighteen clients who now work in the open labor market and receive financial compensation for their work:**
 - nine persons work in a McDonald's restaurant,
 - four persons work in building maintenance,
 - two persons work in a carpentry workshop,
 - one person works in a baker's shop,
 - one person works in "Gradsko zelenilo" d.o.o. - Municipal Maintenance of Green Surfaces
 - one person works in a catering shop.

It is clear that employment has a great positive influence on the way people value themselves. The financial reward is also important in stimulating the motivation of our client, even when the work conditions do not fully meet with their expectations.

- 4. Maintenance of social security** -All information related to social security benefits and rights has been made accessible to our clients. Fears and anxieties related to the uncertain future of the living program and worries about being re-institutionalized were addressed with special attention.

Now I work, earn and can buy whatever I want.

5. Porodični život i lični integritet

Gde god je to bilo moguće uspostavili smo kontakt sa članovima porodice i podsticali održavanje istog. Ispoštovali smo lični zahtev i želju dvoje korisnika da se bliže upoznaju i ispitaju mogućnost zajedničkog života. Ostvarili smo bliskost i poverljivost u komunikaciji sa korisnicima kako bi im savetima olakšali izbor drugova ili partnera sa kojim žele podeliti svoj intiman život.

6. Pristup verskim aktivnostima

Svim korisnicima koji su izrazili želju da se posvete duhovnim vrednostima, omogućili smo pristup verskim aktivnostima. Na lični zahtev i želju tri naše korisnice, organizovali smo krštenje. Svečanost je obavljena u crkvi Sv.Đorđa u Zemunu, uz veliko slavlje i radost svih korisnika, članova porodica i kompletnog tima podrške.

Veliki napor se ulaže u iznalaženje mogućnosti ostvarivanja želje jedne od naših korisnica da se zamonashi.

7. Pristupačnost kulturnoj baštini

Sproveli smo puno akcija s ciljem da se korisnici, ne samo upoznaju sa kulturnim miljeom okruženja, već da ih podstaknemo na aktivno i stvaralačko angažovanje u tom pravcu. Najveći broj naših korisnika učestvovao je na raznim muzičkim manifestacijama. Posetili su manastire Morača, Ravanica i Oplenac. Bili su gosti u Belom Dvoru. Posećuju pozorišta, bioskope i koncerte.

8. Sportske aktivnosti i rekreacija

Ove oblasti su najviše zainteresovale i angažovale gotovo sve korisnike. Nekolicina je započela kao rekreativno, a zatim nastavila da se aktivno takmiči u plivanju i lakoatletskim disciplinama. Za postignute rezultate, dobili su niz zvaničnih priznanja i pohvala.

*Nada: 'ONO O ČEMU SAM
MAŠTALA U INSTITUCIJI, od kada
sam u stanu, POSTALA JE MOJA
STVARNOST.'*

5. **Family life and personal integrity** Whenever possible, we have helped clients reestablish and maintain contacts with family members. Two of our clients have the opportunity to live together as a couple. We have established a relationship with our clients based on trust and respect of their wishes and try to offer advice when the person needs it.
6. **Accessibility to religious activities** - All clients who wished to devote themselves to spiritual values have been given the opportunity to take part in religious activities. At their personal request and wish, three of our clients were baptized. The ceremony took place at the St George church in Zemun and was followed by a big celebration attended by friends, family members and the entire support team. We have been trying our best to find ways to make the wish of one of our female clients, who wishes to enter a monastic order, come through.
7. **Accessibility to cultural heritage** - Our clients have had many opportunities to get familiar with our cultural heritage, and to become themselves involved in different creative artistic activities. Most of our clients have participated in various musical events. They have visited the Monasteries of Moraca, Ravanica and Oplenac. There were guests in Beli Dvor. They go to theatres, cinemas and concerts.
8. **Sports and recreational activities** - This is a field of great interest to most of our clients. Some of them started sports as a form of recreation but have continued as active competitors in swimming and light athletic disciplines. They have also received a series of official recognitions and honors for achieved results.

Nada: 'ALL I DREAMT ABOUT IN THE INSTITUTION HAS BECOME REALITY since I have been living in the apartment.'

Život u zajednici uz podršku omogućava

- » **Značajno povećan stepen realizacije razvojnih potencijala.**
- » **Viši nivo ličnih ambicija i očekivanja.**
- » **Značajno obogaćene socijalne odnose**
- » **Pozitivan doživljaj kvaliteta življenja osoba sa intelektualnim teškoćama.**

VERUJEMO da će rezultati našeg projekta biti **PRIMER DOBRE PRAKSE** koja će se usvojiti i primeniti kroz **PRAVNI OKVIR**, doprinoseći time **PROMENI ODNOSA PREMA OSOBAMA SA INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA UČITAVOM DRUŠTVU.**

*UPOZNAJ ME!
Možda postanemo prijatelji.*

O NAMA

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom (DS) Srbije osnovano je 1999.god. Okuplja osobe sa DS, njihove porodice, prijatelje i stručnjake iz ove oblasti, sa misijom da zajedničkim angažovanjem rešava vitalna pitanja življenja i podrške osobama sa DS.

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije je postalo punopravni član Evropske Koalicije za život u zajednici (ECCL), maja 2006.godine, na osnovu dobrih rezultata i monitoringa projekta.

Za sada nas na popisu ima više od 1200 članova. Trenutno se nalazimo u prostorijama u Kolarčevoj 9 u Beogradu.

Aktivnosti društva se mogu podeliti u sledeće grupacije: aktivnosti u okviru projekata, rad u okviru radionica i aktivnosti edukacije i informisanja javnosti.

Radionice za naše članove sa DS su: likovna radionica, muzička radionica, radionica za rad sa kaširanim papirom, slika od salveta i u povelju je radionica za izradu predmeta od pruča.

U organizacionoj strukturi postoje za sada tri Ogranka društva i to za gradove Beograd, Novi Sad i Sremsku Mitrovicu. U planu aktivnosti predstoji organizovanje još najmanje dva ogranka.

O aktivnostima i novostima obavешtavamo članstvo i sve zainteresovane putem časopisa "INFORMATOR".

Informisanje javnosti o svim aktivnostima, razmenu informacija, stvaranje i održavanje kontakata kao i druge vrste saradnje sa zainteresovanim za ovu oblast delatnosti obavljamo putem web sajta (www.downsindrom.org.yu). Za devet meseci rada web sajt je ostvario više od 21 000 poseta.

Na Vama je sada da promenite mišljenje o nama...

Community-Based Supported Living enables

- » **People to better realize their developmental potentials**
- » **People in the program have higher expectations and more ambitions**
- » **Enhanced social contacts and relationships**
- » **People with intellectual disabilities to experience a higher quality of life.**

WE BELIEVE that the results of our project will be seen as **AN EXAMPLE OF GOOD PRACTICE** that will be adopted and implemented as part of the state system. This will in turn contribute to **CHANGING THE ATTITUDES TOWARDS PERSONS WITH INTELLECTUAL DISABILITIES IN SOCIETY.**

*GET TO KNOW ME!
Maybe we'll become friends*

ABOUT US

The Down's Syndrome Aid Society Serbia (DSAS) was established in 1999 by persons with Down syndrome, their families, friends and professionals, with the aim of finding comprehensive approaches for vital issues related to the lives of and support provision to people with Down Syndrome.

Our results and quality of service have been recognised when we were accepted as members of the European Coalition for Community Living (ECLL) in year 2006.

Currently, DSAS has more than 1200 members. Our premises are at Kolarčeva 9 street in Belgrade.

The NGO offers community-based supported living options for people with intellectual disabilities, as well as different workshops. We also provide training and inform the public about our activities. Our NGO presently has three subsidiaries in Belgrade, Novi Sad and Sremska Mitrovica respectively, and we are planning to establish at least two additional subsidiaries in the near future.

We publish our own newsletter, the "INFORMATOR" and have developed a WEBSITE (www.downsindrom.org.yu) through which we exchange information and maintain contacts with people interested in our field of work. Over a nine-month period, it has been visited 21 000 times.

It's up to you to change your opinion about us...

Zahvalnica

Partneri

Open Society Mental Health Initiative Budapest
Fond za otvoreno društvo
Fond za socijalne inovacije
Udruga za promicanje inkluzije - Zagreb
Dom za decu i omladinu ometenu u
mentalnom razvoju - Sremčica

Pomogli su

Ministarstvo za rad, zapošljavanje i socijalnu politiku
Gradski sekretarijat za socijalnu i dečju zaštitu
Gradski centar za socijalni rad
Skupština grada Beograda
Narodna kancelarija predsednika Republike Srbije
NVO "Kec"
Društvu za brigu o MNRO - Novi Beograd
LHB Banka Beograd
Fondacija Solidarnosti Srbije
Crveni Krst Stari Grad
MNRO Savski Venac
Sportski Centar "Banjica"
Fondacija NJKV Princeze Katarine
International Inner Wheel Club
Hrišćanska Humanitarna organizacija "Hleb Života"
Savez za sport i rekreaciju invalida Beograda
McDonald's
Gradsko zelenilo d.o.o.
Jevrejska Opština
Stolarska radnja "Renesansa"
Galenika a.d.
PGP RTS Srbije
Malac d.o.o.
Dečje srce
People in need
REX bioskop
Jugokonzert
Sava Centar
Pozorište na Terazijama
I mnoge osobe velikog srca...

*The following
organizations and
individuals have
supported our work:*

Mediji

B92
Studio B
RTS1
Radio Pančevo

Vreme
Politika
Frankfurtske vesti
Novosti
Blic
Glas
Korak ka
Sport
Sportski žurnal

www.nasamreza.com
www.b92.net
www.cvrcaj.info
www.defektologija.net
www.hendikep.info
www.nadobromputu.com
www.mojabeba.com
www.roditeljportal.com
blago.mojblog.co.yu

**U IME DRUŠTVA I KORISNIKA
HVALA SVIMA!**

**ON THE BEHALF OF THE ASSOCIATION
THANK YOU ALL!**

Brošura Stanovanje u zajednici uz podršku za osobe sa intelektualnim teškoćama - Proces deinstucionalizacije • 2006. godine • BROŠURA JE BESPLATANA • Izdaje: Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije • Adresa: Kolarčeva 9/ IIsprat, Beograd • Telefon: +381 11 33 44 104 • WEB: www.downsindrom.org.yu • E-mail: info@downsindrom.org.yu • Žiro račun: LHB Banka Beograd a.d. • dinarski račun: 260-0196780019350-48 • devizni račun: 54010000-4117238850 • Za izdavača: Darinka Rikanović, predsednik Skupštine • Glavna i odgovorna urednica: Suzana Linić • Autori tekstova: Jadranka Novak, Duška Stojisavljević • Dizajn i grafička priprema: Suzana Linić • Lektura i korektura: Nataša Jovanović • Prevod: Vesna Aralica • Fotografije: Dragan Lukić, Duška Stojisavljević, Suzana Linić • Uređivački odbor: Jadranka Novak (pomoćnik urednika), Jasmina Vuksanović, Aleksandar Čordić, Branislava Golubović • Naslovna strana: Članovi PRVE zajednice stanovanja na zabavi • Štampa: Alta Nova • Adresa: Ugrinovački put 16, Zemun • Telefon: (011) 105-605 • Tiraž: 500 primeraka •

Društvo za pomoć osobama sa Down sindromom Srbije dozvoljava korišćenje originalnog, neizmenjenog sadržaja informacija iz brošure. Molimo Vas da pri navođenju informacija naznačite naziv brošure „Stanovanje u zajednici uz podršku za osobe sa intelektualnim teškoćama - Proces deinstucionalizacije“ i izdavača.

**PROGRAM "DEINSTITUCIONALIZACIJA OSOBA SA INTELJEKTUALNIM TEŠKOĆAMA
U ZAJEDNICE STANOVANJA UZ PODRŠKU"**

Voditelj programa:
Program manager:

dr Dragan Lukić,
spec. edukator

063 2153 85

drlukic@eunet.yu

d.lukic@sbb.co.yu

Voditelj Stručnog tima:
Head of the Expert Team:

mr. Jadranka Novak,
psiholog

064 362 4551

jadro@yubc.net

Koordinator:
Coordinator:

Duška Stojisavljević,
dipl. spec. edukator

063 43 26 27

duskastojisavljavic@hotmail.com dukistoj@yahoo.com

Stručna služba:
Professional Support Service:

Saradnici:
External experts:

dr sci Snežana Branković,
neuropsihijatar

064 417 257 789

genetika@eunet.yu

dr. Milijana Selaković,
sub.specijalista razvojne dobi
mr. Dušana Lukić-Havelka,
soc. radnik

063 81 44 093

ikastfan@sezampro.yu

Darinka Seratlić,
dipl. pravnik

063 243 622

dlukic@fbg.ac.yu

011 3616 254

DRUŠTVO ZA POMOĆ OSOBAMA SA L. DOWN SINDROMOM SRBIJE

Kolarčeva 9 / II sprat, 11 000 Beograd, Srbija

(+381) 064 382 5992

info@downsindrom.org.yu

www.downsindrom.org.yu

Predsednik Skupštine društva

Darinka Rikanović

064 271 06 07

sverik@sbb.co.yu